

עֲלֵיו בְּיָדוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּיָד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם. וּבְיָדוֹ כָּל־מִתּוֹמִים לְדוֹן אוֹתוֹ [בְּאוֹתוֹ ר"א בּוֹת] הַעוֹלָם עַל הַרְאֵשׁוֹנִים וְעַל הָאֲחֵרוֹנִים, עַל חֲדָשִׁים וְעַל יְשֻׁנִים, לֹא נִשְׁכַּח אֶחָד מֵהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שְׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוֹף וְרוּחַ, כִּף גַּם נוֹתֵן חֲשׁוֹבוֹן בְּגוֹף וְרוּחַ בְּטָרֵם יֵצֵא מִן הַעוֹלָם בֹּא רָאָה כַּמָּה הַרְשָׁעִים קָשִׁי עֵרֶף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם אָפְלוּ בְּשַׁעַת שְׂרוּצִים לְצֵאת מִן הַעוֹלָם הַזֶּה הֵם קָשִׁי עֵרֶף. מִשּׁוֹם כִּף אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁלוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי לְלַכֵּת בָּהֶם. וְהַרְשָׁע, אֵף עַל פִּי שְׁמִסְתַּכֵּל בְּאֵלוֹ [נ"א שְׁמִשְׁתַּדֵּל עִם] הַצְּדִיקִים, מִקְשָׂה עֵרֶף וְלֹא רוּצָה לְלַמֵּד. וּמִשּׁוֹם כִּף יֵשׁ לְצַדִּיק לְהַחְזִיק בּוֹ. וְאֵף עַל גִּב שְׁהַרְשָׁע מִקְשָׂה עֵרֶף הוּא, לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ לְהַחְזִיק בְּיָדוֹ וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ. פִּי אִם יַעֲזֹב אוֹתוֹ, יִלְךְ וַיַּחְרִיב אֶת הַעוֹלָם.

בֹּא רָאָה מֵאֲלִישָׁע שְׁדַחָה אֵת גִּיחֲזִי. וְכֵן בְּאֲבָרְהָם - כָּל פַּעַם שְׁלוֹט הִיָּה עִמוֹ, לֹא הִתְחַבֵּר עִם הַרְשָׁעִים. פִּינֵן שְׁנַפְרֵד מִמֶּנּוּ, מַה כְּתוּב? וַיִּבְחַר לוֹ לֹט אֶת כָּל כֹּפֵר הַיָּרְדֵן. וְכְתוּב וַיֵּאֱהֶל עַד סְדוֹם. מַה כְּתוּב אַחַר כֵּן? וְאֲנָשִׁי סְדוֹם רָעִים וְחֲטָאִים לֵה' מֵאֲדִי.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם, זֶה שְׁאֲמַרְתָּ וַיִּלְךְ אַבְרָם וְלֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם - זֶה יִפְהֵ. אֲבָל בְּסוּף הַפְּסוּק מַה כְּתוּב? בְּצֵאתוֹ מִחֵרֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב מִחֵרֶן, וְהִצִּיאָה הָיָה מֵאֶרֶץ מוֹלְדָתוֹ הַיְתָה בְּרֵאשׁוֹנָה.

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ. מַה זֶה וַיִּקַּח? אֵלָּא מִשָּׁף אוֹתָהּ בְּדָבָרִים גְּעִימִים, מִשּׁוֹם שְׂאִין רְשׁוֹת לְאָדָם לְהוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ

וּלְבַתֵּר הוּא חֲתָיִם עֲלֶיהָ בְּיָדֶיהָ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב בְּיָד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּבְיָדֶיהָ כְּלָהּוּ חֲתִימִין לְמִידָן לִיָּה [בְּהוּא ר"א בְּהֵא] עֲלָמָא עַל קְדָמָי וְעַל בְּתָרָי עַל חֲדָתִי וְעַל עֲתִיקִי לֹא אֲתַנְשִׁי חַד מִנִּיָּהּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אֲנוּן עוֹבְדִין דְּעַבְד בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּגוֹפָא וְרוּחָא הָכִי נְמִי יְהִיב חוֹשְׁבְּנָא בְּגוֹפָא וְרוּחָא עַד לֹא יִפּוּק מֵעֲלָמָא. הָא חֲזִי, כַּמָּה דְּחִיִּיבֵי אַקְשִׁי קְדָל בְּהָאֵי עֲלָמָא הָכִי נְמִי אָפְלוּ בְּשַׁעַתָּא דְּבַעִי לְנַפְקָא מֵהָאֵי עֲלָמָא אַקְשִׁי קְדָל. בְּגִין כֵּן זְכָאָה הוּא בַר נֶשׁ דְּיִלְיָהּ בְּהָאֵי עֲלָמָא אַרְחוּי דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְמִיָּהּ בְּהוֹ. וְחִיִּיבָא אֵף עַל גִּב דְּאִסְתַּכֵּל בְּהַנִּי [נ"א דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּחַדִּי] צְדִיקֵיָא אַקְשִׁי קְדָל וְלֹא בַעִי לְמִילָהּ. וּבְגִין כֵּן אִית לִיָּה לְצַדִּיקָא לְמַתְקָה בֵּיהּ וְאֵף עַל גִּב דְּחִיִּיבָא אַקְשִׁי קְדָל הוּא לֹא יִשְׁבּוּק לִיָּה וְאִית לִיָּה לְאַתְקַפָּא בְּיָדֶיהָ וְלֹא יִשְׁבּוּק לִיָּה, דְּאִי יִשְׁבּוּק לִיָּה יִהְיֶה וַיַּחְרִיב עֲלָמָא.

הָא חֲזִי, מִן אֲלִישָׁע דְּדַחָה לְגַחֲזִי. וְכֵן בְּאֲבָרְהָם כָּל זְמַנָּא דְּהוּה לֹט בְּהַדִּיָּה לֹא אֲתַחֲבֵר בְּהַדִּי רִשְׁעֵיָא, פִּינֵן דְּאֲתַפְרֵשׁ מִנִּיָּה מַה כְּתִיב וַיִּבְחַר לוֹ לֹט אֶת כָּל כֹּפֵר הַיָּרְדֵן, וְכְתִיב וַיֵּאֱהֶל עַד סְדוֹם. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהּ וְאֲנָשִׁי סְדוֹם רָעִים וְחֲטָאִים לִיָּי מֵאֲדִי.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם הָאֵי דְּאֲמַרְתָּ וַיִּלְךְ אַבְרָם וְלֹא כְּתִיב וַיֵּצֵא אַבְרָם שְׁפִיר הוּא. אֲבָל סוּפָא דְּקָרָא מַה כְּתִיב בְּצֵאתוֹ מִחֵרֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִחֵרֶן כְּתִיב וְהִיא יֵצִיאָה מֵאֶרֶץ מוֹלְדָתוֹ הוּת בְּקַדְמִיתָא:

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ. מַהוּ וַיִּקַּח, אֵלָּא אֲמִשְׁיָהּ לָהּ בְּמִלֵּי מַעֲלִיָּיתָא, בְּגִין דְּלִית לִיָּה רְשׁוֹ לְבַר נֶשׁ לְאַפְקָא אֲתַתִּיָּה לְמִיָּהּ